

ЈАВНА РАСПРАВА
ОБРАЗАЦ ЗА КОМЕНТАРЕ
НА НАЦРТ ОДЛУКЕ О БУЏЕТУ ГРАДА КРАЉЕВА ЗА 2022. ГОДИНУ У ДЕЛУ
ПЛАНИРАЊА ИНВЕСТИЦИЈА

ПРЕДЛАГАЧ:

Име и презиме	Јован Нешовић/Зоран Николић
Орган/организација	Краљевачки развојни центар
Електронска (e-mail) адреса	office@kraljevackirazvojnacentar.org
Датум	13.12.2021

1. Начелне примедбе или коментари на Нацрт одлуке о буџету града Краљева за 2022. годину у делу планирања инвестиција

Удружење грађана „Краљевачки развојни центар“ се, током 2021 године, кроз два пројектна циклуса, спроведена у оквиру програма на националном нивоу „Снажно зелено“, подржаног од стране Европске уније, а у организацији Београдске отворене школе, бавило проблемом квалитета ваздуха током грејне сезоне у Краљеву.

Успели смо да, кроз спроведене пројектне активности пројеката „Заједничким деловањем до чистијег ваздуха“ и „Моје право на чистији ваздух“, на неколико организованих скупова окупимо преко сто представника јавног, цивилног, привредног, образовног и медијског сектора града Краљева и да обезбедимо услове за отворену и демократску расправу о проблему квалитета ваздуха током грејне сезоне у Краљеву.

На свим тим скуповима констатовано је да град Краљево као локална самоуправа, иако нема валидан базни документ јавне политике ЛС у области квалитета ваздуха, План квалитета ваздуха (није добијена законом прописана сагласност МЗЖС), спроводи низ активности и мера којима се што директно а што индиректно утиче , и краткорочно и дугорочно, на унапређење квалитета ваздуха у Краљеву.

Начелна примедба је везана за обезбеђење средстава за побољшање јавних политика ЛС у области мониторинга квалитета ваздуха, квалитетног и благовременог информисања грађана о тренутном квалитету ваздуха који удишу, јавних политика у области стратешког планирања и реализацији конкретних пројеката у циљу смањења загађења ваздуха.

2. Примедбе, предлози и сугестије (наводе се примедбе на конкретне одредбе-чланове, ставове) на Нацрт одлуке о буџету града Краљева за 2022. годину у делу планирања инвестиција

1) Планирати средства у буџету града Краљева за 2022.годину опредељена за набавку аутоматизоване мерене станице са припадајућом опремом и софтверским решењима која омогућавају добијање резултата квалитета ваздуха у реалном времену и благовремено обавештавање о тренутном квалитету преко званичних сајтова институција или преко посебне апликације.

Предлажемо да се испитају и могућности обезбеђења средстава за ову намену преко ресорног Министарства или Агенције за заштиту животне средине, могу обезбедити средства али град , у најскорије време, мора добити аутоматизовану мерну станицу.

2) Планирати средства у буџету града Краљева за 2022.годину опредељена за

израду Енергетске стратегије града и Програма Енергетске ефикасности града Краљева.

3) Планирати средства у буџету града Краљева за 2022.годину опредељена за замену котларница у јавним објектима која користе еколошки лоше енергенте (угаљ, лож уље ...) са котларницама које користе еколошки чисте енергенте (пелет, сечку, природни гас ...)

4.Планирати део средстава опредељених буџетом града за 2022.годину за суфинасирање медијских пројеката, за подстицање и унапређење извештавања јавних гласила о квалитету ваздуха и мерама које утичу на смањење загађења.

5. Планирати средства у буџету града Краљева за 2022.годину и определити их за реорганизацију Градске управе у функцији јачања и опремања оних њених организационих делова које се баве јавним политикама у области Енергетике (планирањем, рационалним коришћењем енергије и коришћењем обновљивих извора енергије) и Заштите животне средине.

2. Образложење предлога и сугестија (за измену и допуну)

Све примедбе су везане за област квалитета ваздуха и утицаја емитера загађења (локалних ложишта) на квалитет ваздуха и имамо јединствено образложење.

Простор града Краљева има озбиљно загађење ваздуха суспендованим ПМ честицама у зимским месецима (односно док траје грејна сезона). Мерења у граду показују да 106 дана у току 2020. године концентрација ПМ честица је већа од дозвољене. У јануару 2020. од 31 дан, колико има јануар, концентрација ПМ10 честица у 28 дана је била већа од дозвољене и кретала се чак до 366,85 $\mu\text{g}/\text{m}^3$

(26.01. што је седам пута већа од дозвољене која износи 50 $\mu\text{g}/\text{m}^3$). Завод за јавно здравље Краљева који мери загађеност, резултате мерења објављује са закашњењем од неколико дана, тако да грађани нису упозорени на проблем, што представља озбиљну претњу по њихово здравља. Са друге стране Агенција за заштиту животне средине има аутоматизовану мерну станицу (постављена близу железничке станице) која мери сумпорне оксиде, азотне оксиде и угљен моноксид, али не мери ПМ честице. Завод за јавно здравље Краљева мери суспендоване ПМ честице, али због начина узорковања објављивање резултата је са кашњењем од више дана. Тако да се дешава потпуно супротно информисање грађана око овог проблема од стране две државне институције. Наиме, сајт агенције показује да је ваздух добар, грађани осећају и виде да је ваздух загађен, а Завод свој податак који то потврђује објављује са закашњењем када загађења више и нема.

Ако је загађење ваздуха дуготрајно то изазива озбиљне здравствене проблеме код грађана и јако је битно да грађани имају тачну и правовремену информацију о квалитету ваздуха да би се и адекватно понашали у циљу заштите свог здравља. Када је ваздух загађен и екстремно загађен постоје препоруке за осетљиве групе (старе особе, децу, особе са обољењима срца и плућа) да уопште не излазе ван својих домова, а за физички здраве особе препоручује се да избегавају физичке активности на отвореном, дуже задржавање на отвореном и низ других препорука. Ово све показује колико је важно да грађани буду правовремено и тачно информисани о квалитету ваздуха који удишу, јер на тај начин могу да штите своје здравље и да прилагоде своје животне активности тренутном стању загађења ваздуха. Благовремено и тачно информисање се може постићи инсталациом аутоматизоване мерне станице, што је и наш први захтев.

Такође, јако је важно у наредном периоду приступити системском решавању овог проблема кроз квалитетну израду стратешких докумената на локалном нивоу (законска обавеза) и реализацију конкретних пројеката у циљу смањења броја загађивача.